

ETNINĖS KULTŪROS GLOBOS TARYBA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 60, LT-01110 Vilnius, tel. (8 5) 210 7161, el. p. info@ekgt.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188756614

Lietuvos Respublikos Seimo
Aplinkos apsaugos komitetui
Kultūros komitetui

2024-01-24 Nr. S-21

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai

Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai

Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai

DĖL KULTŪROLOGŲ PAREIGYBIŲ IŠSAUGOJIMO SAUGOMŲ TERITORIJŲ DIREKCIJOSE

Etninės kultūros globos taryba (toliau – Taryba), remdamasi Lietuvos Respublikos etninės kultūros valstybinės globos pagrindų įstatymu, padeda Lietuvos Respublikos Seimui ir Vyriausybei spręsti strateginius etninės kultūros valstybinės globos ir politikos formavimo bei nematerialaus kultūros paveldo apsaugos klausimus, pasitelkdama etnografiniuose regionuose sukurtus Tarybos padalinius – regionines etninės kultūros globos tarybas, į kurias savo atstovus (dažniausiai kultūrologus) deleguoja tame regione veikiančios saugomų teritorijų (toliau – ST) direkcijos.

Tarybą pasiekė žinia, jog dėl Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo pakeitimų pridėjus ST direkcijoms naujų funkcijų ir padidinus kitų funkcijų apimtį, atsiranda siūlymų ST direkcijose naikinti kultūrologų pareigybes, tarp jų ir nematerialaus kultūros paveldo (toliau – NKP) specialistų, kadangi norima ST direkcijose daugiau dėmesio skirti gamtosauginei veiklai.

Šį klausimą 2024 m. sausio 16 d. Taryba aptarė savo posėdyje. Tarybos nariai pabrėžė, kad be ST direkcijose dirbančių kultūrologų labai nukentėtų NKP vertybių puoselėjimas. Įgyvendindama UNESCO Nematerialaus kultūros paveldo apsaugos konvencijos nuostatas, Lietuva sudaro Nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvadą (toliau – NKP sąvadas), o prie to aktyviai prisideda ST direkcijų kultūrologai rengdami paraiškas dėl vertybių įrašymo į NKP sąvadą. Pabrėžtina, kad ST kultūrologų parengtos paraiškos yra vienos iš stipriausių, išsiskiria itin aukšta kokybe. Sunku įsivaizduoti, kad ST direkcijose kas nors galėtų kultūrologus pakeisti – tiek rengiant paraiškas dėl NKP vertybių, tiek užtikrinant ST direkcijų įsipareigojimų įgyvendinimą puoselėjant jau patvirtintas NKP vertybes, tiek padedant vietos bendruomenėms tas vertybes labiau suvokti. Atkreiptinas dėmesys, kad NKP vertybių puoselėjimas kartu ugdo ir ekologines aplinkosaugines nuostatas. Be to, ST direkcijų kultūrologai yra svarbiausi specialistai, kurie fiksuoja, kaupia, sistemina ir įvairioms valstybinėms institucijoms, žiniasklaidai teikia duomenis, skleidžia informaciją apie nacionaliniuose ir/ar regioniniuose parkuose puoselėjamą gyvųjų paveldą ir kaip jo praktikavimas prisideda prie aplinkos tvarumo išsaugojimo. Taigi ST direkcijų

kultūrologai reikalingi tiek siekiant išsaugoti NKP, tiek vietos bendruomenėms, tiek valstybei. Nutarta Tarybos poziciją dėl kultūrologų pareigybių išsaugojimo ST direkcijose pateikti valdžios institucijoms, atsakingoms ne tik už aplinkosaugą, bet ir už kultūros politiką, siekiant didesnės sąveikos tarp šių sektorių.

Taryba primena, kad 2022 m. sausio 26 d. kreipėsi į Lietuvos Respublikos Vyriausybę ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministeriją (toliau – AM) raštu Nr. S-19 „Dėl saugomų teritorijų valdymo sistemos pertvarkos“ (žr. 1 priedą), pabrėždama etninės kultūros puoselėjimo saugomose teritorijose svarbą ir būtinybę užtikrinti pakankamus žmogiškuosius išteklius šiems tikslams įgyvendinti. Rašte pabrėžta, kad kultūros svarba įtvirtinta Saugomų teritorijų įstatyme apibrėžiant *kompleksinių saugomų teritorijų* sąvoką bei ST direkcijų funkcijas, apimančias ne tik kraštovaizdžio, gamtos ir nekilnojamųjų kultūros vertybių išsaugojimą, bet ir švietėjiškų, kultūrinių renginių organizavimą, krašto materialios ir dvasinės kultūros paveldo propagavimą bei apsaugą. Taryba atkreipė dėmesį, kad AM pristatytose ST direkcijų pertvarkos gairėse tvirtinama, jog pagal atliktą tuometinę būklės analizę regioninių parkų direkcijose buvo 8 kultūrologai, tačiau klausimas dėl etninės kultūros puoselėjimo pertvarkant ST direkcijas visgi lieka neaiškus. Dėl to Taryba buvo linkusi pritariti LVPRA atliktos parkų darbuotojų apklausos išvadai, kad AM pasiūlytas ST direkcijų pertvarkos modelis iš esmės keičia regioninių parkų steigimo koncepciją, kurioje aiškiai nustatytas glaudus ryšys tarp gamtos ir kultūros paveldo vertybių išsaugojimo ir visuomenės intereso jas pažinti, nes „siauriamos kompleksinių saugomų teritorijų funkcijos, minimizuojant kultūros paveldo apsaugą bei pritaikymą lankymui, kas žymiai sumažins saugomų teritorijų naudą visuomenei“.

Taryba 2022-02-11 gavo AM atsakymą Nr. (65)-D8(E)-815 „Dėl saugomų teritorijų valdymo sistemos pertvarkos“ (žr. 2 priedą), kuriame teigiama: „Atsakant į pastabą dėl etninės kultūros puoselėjimo regioniniuose parkuose, pažymėtina, kad darbo grupė nepasiūlė mažinti teisės aktuose direkcijoms nustatytų įpareigojimų, susijusių su kompleksine gamtos su kultūros vertybių apsauga, taip pat nemažinamas ir direkcijose patvirtintas kultūrologų pareigybių direkcijose skaičius (II etape netgi numatytas jo padidinimas). <...> Pažymėtina, kad bendras kultūrologų ir kitų, su jais bendradarbiaujančių, darbu su visuomene skirtų pareigybių skaičius direkcijose sudaro ir sudarys apie 30 proc. specialiosioms funkcijoms vykdyti skirtų pareigybių. Vertinant direkcijoms deleguotų funkcijų visumą ir tolygų jų reikšmingumą, manome, kad toks darbu su visuomene ir jos kultūra skirtų pareigybių skaičius yra optimalus.“

Labai tikimės, kad Aplinkos ministerija ir toliau laikysis minėtame rašte išsakytos pozicijos užtikrinti ST direkcijose esamų kultūrologų pareigybių skaičių planuojant jį netgi padidinti.

Atsižvelgdami į tai, kad išsaugoti ir stiprinti gamtosaugos ir kultūros vertybių puoselėjimo sąveiką yra itin aktualu, siūlome šį klausimą kartu aptarti Seimo Aplinkos ir Kultūros komitetams, Aplinkos ir Kultūros ministerijoms.

PRIDEDAMA:

1. 2022 m. sausio 26 d. Etninės kultūros globos tarybos raštas Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir Aplinkos ministerijai Nr. S-19 „Dėl saugomų teritorijų valdymo sistemos pertvarkos“, 4 lapai;

2. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos atsakymas 2022-02-11 Nr. (65)-D8(E)-815 „Dėl saugomų teritorijų valdymo sistemos pertvarkos“, 3 lapai.

Tarybos pirmininkė

Dalia Urbanavičienė